

Året för Luleåutställningen fraktades bilar med de mest underliga länsbokstäver över med Pitsundsfärjan. De kom ibland så många, att de på färjan måste avlösas för att få något i magen och nog blev det mera pengar till färjfolket än någon gång tidigare den sommaren.

Två bilar var vad som fick plats i färjan och nog var det många konstiga bilförare. Våldigt ofta otillbörligt onyktra.

Vid ett tillfälle startade en sådan förare med ett ryck innan färjan hade hunnit förtöjas, varför den gick ifrån land och bilen damp ner med framhjulen utanför färjan. Det blev ju att väga upp den och få in den i färjan igen. Sedan var det att hämta märren och bogsera upp bilen på land. Bilen hade skadats så pass att den inte kunde köras.

ERIC NYBERG:

Minnen från Pitsund

Förman Eric Nyberg i det skånska industrisamhället Broby fortsätter här att berätta hågkomster från sin barndoms och ungdoms Piteåbygd. Han skildrar bland annat hur det gick till vid husförhör, om disciplinen i samband

med konfirmationsläsningen på den tiden och åtskilligt annat. Ytterligare avsnitt av de nybergiska "memoarerna" följer de närmaste veckorna.

Märren bilbärgare - Husförhör en pärs

Korna var trafikhinder nr 1 för dåtidens bilister. Det var allmänt brukligt att man efter morgonmjölkningen släppte korna ut i skogen och de kom hyggligt tillbaka mot aftonen. Det kallades att släppa dem "opa löuta". Korna gick ofta på vägarna och de hade ingen som helst respekt för de fina fordonen. Det hjälpte inte att

tuta eller hojta. Det enda var att stiga av och med en vidja köra dem från vägen.

Till färjan i Pitsund hörde färjkarlstorpet, som med nöd och näppe vinterfödde två kor, häst och något smådjur. Getterna hade som vinterfoder till stor del björklöv som torkats i kärvar på sommaren. Mamma Nyberg höll styvt på sina get-

ter, de hade hjälpt henne så mycket i svåra tider. De fordrade så litet och gav så mycket, som hon uttryckte det.

□ HÅRDSMÅLT

Getter är nog ibland de tjuvaktigaste och uppfinningsrikaste djur som finns. De skall smaka på allt. En gång hade vägstyrelsen beviljat viss reparation av färjstugan. Bland annat skulle alla fönster kittas om. Vestmark i Slammermora utförde arbetet och en dag hade han knådat till en stor klump fönsterkitt. Efter en stund var klumpen försvunnen och jag fick till en början skulden att ha tagit den. Långt om länge upptäckte någon att en av getterna, Eva, var försvunnen.

Hon hittades småningom stående under ett uthus med ögon som bara var smala springor och en mage hård som sten. Geten överlevde och jag blev rentvådd.

□ SKRÄCKENS KURVA

Höst- och vinteraftnar satt det ofta både yngre och äldre i färjstugan och pratade. Nästan alltid kom man in på spöke-

rier, varsel, trolldom och närmast otaliga är de historier jag ännu minns. Skräcken, och mörkrädslan bara tilltog hos pojken. På den tiden hade varje backe och varje vägkurva sitt namn eller sin benämning. På vägen till skolan i Högsböle fanns en kurva, som kallades Lyset. I ett barns fantasi hade denna kurva blivit till något hemskt. Ett upplammande ljussken eller annat farligt. Springande mot skolan för att elda varmt och tända fotogenlampor en gång på senhösten — då hände det! Mitt i kurvan slog ett ljussken upp strax framför pojken, som därefter inte visste hur han kom till och in i skolan. Skräcken släppte väl med dagsljuset och på aftonen berättade pappa Karl Johan att då han på morgonen rott över Karl Nyström från Jävrebodarna så hade denne berättat att han varit med om något underligt vid Lyset.

□ NÅGON SKREK...

Nyström hade fått för lite luft i ena cykeldäcket och stannat för att pumpa. När han gjort detta hade han tappat ventilhatten och tände en tändsticka för att hitta den. Just då skrek någon till och skriket fortsatte ned mot Högsböle.

Detta kändes skönt att höra för pojken, som av någon anledning aldrig berättade om sin hemska upplevelse.

Även benämningen Lyset fick sin förklaring. Just i den kurvan såg man husen i Högsböle. Det lyste av byn.

□ BILLINJER

Bilens utseende ändrades snabbt, utom T-Forden, som höll stilen. Gustav Pettersson i Piteå hade köpt en sjusitsig Hudson Super Six för turbillinjen mellan Piteå och Skellefteå och den kunde rymma många fler än sju, förutom handelsresandekoffertar, som bundits på fotstegen. Ibland gick det inte att packa in alla som skulle med och då ryckte Ville Clausén in med sin Minerva. Ganska snart kom också turbillinjen att heta Pettersson & Clausén.

Ytterstfors-Munksund hade köpt en Daimler. Svart, hög, stor och med jättestora blän-

Enda kända bilden av 13-barnsmamman Nyberg, här tillsammans med fostersonen Eric.

kande strålkastare. Växelspåk och handbroms satt på utsidan, även de glänsande. Ytterst sällsynt var det med kupé-bilar men Odal Johansson i Svedjan, Skuthamn, hade köpt en Dodge kupé, som han körde i trafik. I annonserna stod det: "Obs kupébil!"

□ HUSFÖRHÖR

Livet vid färjan blev allt rörligare men antalet Nybergare minskade, naturligt nog. Någon bildade familj, någon tog anställning nere i självaste Stockholm och pojken hade gått sista året i Högsböle skola. Det skulle bli konfirmation i Hortlax som nästa etapp men innan dess husförhör förstås. Husförhöret hölls i skolan och då skulle minst en vuxen medlem från varje familj vara närvarande samt de som skulle konfirmeras nästa gång.

Husförhöret gick till i stort sett på följande sätt. Sedan en psalm sjungits öppnade prästen den väldiga församlingsboken och började läsa upp namn och födelsedata för varje medlem i familjen. Så ställdes frågan:

— Har någon förändring skett under året i familjen?

När alla familjer i byn granskats så kom detta om vilka som uppnått sådan ålder att de kunde undergå vårens konfirmationsundervisning om de så önskade. Det aktuella året var det två, Frits Åström på Småskärsudden och Nybergspojken. Dessas namn meddelades och så fick den namngivne resa sej upp och svara på någon fråga. För min del blev det:

— Kan du läsa upp tio Guds bud?

Jag kunde det men vilken pärs med prästens och alla dessa människors ögon riktade på sej. Sent skall detta glömmas. Om inte minnet sviker så var detta näst sista husförhöret i Högsböle skola.

□ FÄRD I TRILLA

Våren kom och därmed färd i trillan till Frits Åströms moster Mina i Hortlax, där det skulle bos i tre veckor. Läsningsningen skedde i kyrkan under kyrkoherde Wännman, som höll absolut disciplin. Ingen ute i samhället efter klockan 9, inget bollspel utanför kyrkan

på rasterna o.s.v. Brott mot detta skulle medföra uteslutning från konfirmationsundervisningen för den aktuelle. Till stor skam.

□ "SOMEN KLAVAD KO"

Tiden gick och slutdagen kom. Syster Dagmar, som hade plats hos grosshandlare Holmstedt i Piteå, kom cyklande och hjälpte till med att få på stärkragen, den första blå cheviotkostymen och en stor vit ros i knapphål. Man kände sej som en klavad ko torde känna sej. När allt var färdigt i kyrkan togs det traditionella konfirmationskortet hos Alexia Lindström. En rätt kort stund senare gick färden i vanliga kläder och på lånad cykel mot färjstället i Pitsund.

□ SVÄRT MED UTRIKISKAN

Kyrkoherde Wännman hade något åt tidigare gift sej med en dam från det stora landet. I lysningsannonser kunde församlingsborna läsa att hon hette Miss Mac Miller. Det var ju svårt men en tant klarade det. Hon sa: — Hon häjt nangting som Mix Max Molly.

Korna släpptes "opa löuta" till bekymmer för den tidens visserligen fåtaliga men dock bilister.

I cheviotkostymen kände sig konfirmanden Eric Nyberg "som en klavad ko".

Piteåbygden för fred i Vietnam

Representanter för de politiska partiorganisationerna, jämte en del andra organisationer i Piteåbygden, har vid sammanträde enhälligt beslutat att stödja de fem riksdagspartiernas beslut om namninsamling under mottot "Sverige för fred i Vietnam".

Namnlistor för påskrift kommer att finnas tillgängliga hos samtliga organisationer för respektive partier, samt på varuhus, butiker, näringsställen, och allmänna inrättningar, och vidare kommer husbesök att ske inom bostadsområden.

Vidare riktas en vädjan till alla som personligen vill medverka i kampanjen att hjälpa till i namninsamlingen. Listor

kan hämtas på nedanstående ställen:

ABF:s expedition, Storgatan 48, Piteå. Vuxenskolans expedition, Storgatan 29, Piteå. Medborgarskolans expedition, Nygan 33, Piteå. Byggnads expedition, Storgatan 84, Piteå, samt i Piteå-Tidningens expedition, Prästgårdsgatan 31, Piteå. Fullskrivna listor kan sändas direkt, enligt adress, eller inlämnas på ovanstående expeditioner.

Vi riktar en vädjan till alla människor i Piteåbygden att stödja namninsamlingen och därmed ge starkast möjliga kraft bakom kravet på ett stoppande av bombningarna i Vietnam, och snarast möjliga under-tecknande av ett fredsavtal som ger Vietnam möjlighet att självt forma sin framtid.

Samarbetskommittén i Piteå för namninsamlingen för Vietnam

En liter bensin kostar c:a 1 kr

Piteå-Tidningen kostar vid helårsabonnemang 59 öre per dag